

OLIV TA'LIMDA ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING TADBIQ ETILISHI - MODUL TEXNOLOGIYASI

Dotsent, Aripova Nasiba Atxamovna, talaba Tolibjonova Sarvinoz Toxir qizi, talaba Evatov
Raxmatilla Uralboy o'g'li
Toshkent arxitektura qurilish universiteti, O'zbekiston
E-mail: aripovanasiba1976@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada pedagogik texnologiya va interfaol o'qitish jarayonining mazmun - mohiyati, pedagogik texnologiya doirasidagi yondoshuvlarni, qurilish fanlariga oid mavzularda modul texnologiyasi, interfaol o'qitish usullarini qo'llanilishi haqida bayon etilgan.

Kalit so'zlar: modul texnologiyasi, poydevor, tom yopma konstruksiyalari, tabiiy va texnologik ta'sirlar, mexanik, fizik yemirilish va defektlar, tabiiy omillar ta'siri.

Аннотация: В статье рассматривается педагогическая технология, подходы педагогической технологии и значимость процесса интерактивного обучения, а также применение модульной технологии, интерактивных методов обучения при преподавания строительных дисциплин.

Ключевые слова: модульная технология, фундамент, кровельные конструкции, природные и техногенные воздействия, механические, физические разрушения и дефекты, влияние природных факторов.

Abstract: This article deals with pedagogical technologies, approaches and significance of pedagogical technologies in the process of interactive teaching, and also application of the modul and interactive methods of teaching in training building and construction subjects.

Key words: modular technology, foundation, roof structures, natural and man-caused impacts, mechanical, physical damage and defects, the influence of natural factors.

O'quv modullarining ta'lim jarayoniga kiritilishi hisobiga ta'lim mazmuni yangilanib boradi. Modul – bir butun maqsadga, ya'ni ta'lim mazmuni va uni egallash texnologiyasini umumlashirishga qaratilgan bo'g'in. Ta'lim mazmuni tugallangan mustaqil komplekslarda (axborot bloklarida) namoyon bo'ladi, ularni o'zlashtirish maqsadga mos ravishda amalga oshiriladi. Didaktik maqsad ta'lim oluvchi uchun shakllanadi va o'z ichiga nafaqat bilimlar hamji, balki ularni o'zlashtirish darajasi bo'yicha ko'rsatmalarni ham qamrab oladi.

Modullar ta'limni sub'ekt-sub'ekt asosiga o'tkazish, alohida o'quvchilar bilan ishlashni individuallashtirish, individual yordam ko'rsatishni me'yorlashtirish, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqot shakllarini o'zgartirishi mumkin. Pedagog modullar majmuasi va ketma-ket murakkablashib borayotgan didaktik masalalardan iborat bo'lgan dasturni ishlab chiqadi va o'quvchi o'qituvchi bilan birgalikda ta'lim olishni boshqarish imkoniyatini beradigan kirish hamda oraliq nazoratini ta'minlaydi. Modulli ta'lim texnologiyasi individuallashtirilgan ta'limning yo'nalishidan biri bo'lib, mustaqil ta'lim olishni amalga oshirish, nafaqat ish tempini balki o'quv materialining mazmunini ham me'yorlashtirish imkoniyatini beradi. Modul texnologiyasi modullarni loyihalashtirishdan boshlanadi (o'quv predmetining mazmuni va uning bo'limlarini strukturalash – kasbiy faoliyatning mantiqiy tugallangan, keyinchalik ta'limning mazkur darajasida bo'linmaydigan qismlarini ajratish). Keyin har bir ajratilgan modul mazmunini tashkil etuvchi faoliyat va maqsad aniqlanadi. Modulning maqsadlariga erishish bosqichma - bosqich amalga oshirilganligi uchun, har bir qadam o'quv elementi ko'rinishida ishlab chiqiladi.

Biz quyida "Binoning asosiy konstruksiyalarida uchraydigan shikastlanish va avariya holatlari" mavzusi bo'yicha o'quv modullari namunasini ishlab chiqdik. "Binoning asosiy konstruksiyalarida uchraydigan shikastlanish va avariya holatlari" mavzusi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Poydevorlarda uchraydigan shikastlanishlar.
- Devorlarda uchraydigan shikastlanishlar.

- Tom yopma konstruksiyalarida uchraydigan shikastlanishlar.
- Binolarga tabiiy va texnologik ta'sirlar.
- Qurilish konstruksiyalarining namlanishi va undan himoyalaniş usullari.
- Bino elementlarini erta eskirishi va uni oldini olish.

“Binoning asosiy konstruksiyalarida uchraydigan shikastlanish va avariya holatlari” mavzusi bo'yicha quyidagi modul texnologiyasini ishlab chiqildi. Biz bunda beshta modul ishlab chiqdik:

1 – modul – Poydevorlarda uchraydigan shikastlanishlar.

Bunda talabalarga mexanik, fizik yemirilish va defektlar; yer osti qismining cho'kishi natijasida paydo bo'ladigan yoriqlarni aniqlash; poydevorlarning yemirilishiga ta'sir qiluvchi omillar haqida ma'lumot beriladi.

2 – modul – Devorlarda uchraydigan shikastlanishlar.

Bunda talabalarga devorlarda yoriqlarning paydo bo'lishi; devorlarning shikastlanishi va deformatsiyalanishiga olib keluvchi sabablar; devordagi yoriqlarning tashqi ko'rinishi va xarakteriga qarab, ularning kelib chiqishi sababini aniqlash haqida ma'lumot beriladi

3 – modul – Tom yopma konstruksiyalarida uchraydigan shikastlanishlar.

Bunda talabalarga tom qoplamasining ishonchliligi va umrboqiyiligi; chordoqli tom yopmalarining afzalligi; yopma konstruksiyalaridagi defektlar haqida ma'lumot beriladi.

4 - modul – Binolarga tabiiy va texnologik ta'sirlar.

Bunda talabalarga tabiiy omillar ta'siri; havo muhitining ta'siri; tajavvuzkor muhitning turkumlari va ularning metall va nometall ashyolarga bo'lgan ta'siri haqida ma'lumot beriladi.

5 - modul – Qurilish konstruksiyalarining namlanishi va undan himoyalaniş usullari.

Bunda talabalarga qurilish konstruksiyalarini yemirilishiga olib boruvchi eng ko'p tarqalgan va sezilarli ta'sir qiluvchi omillar; havoning nisbiy namligi bo'yicha xonalarning turkumlari; to'siq konstruksiyalarda namlanishining turlari haqida ma'lumot beriladi.

Har bir modul uchun aloxida texnologiya ishlab chiqamiz.

1 - modul – Poydevorlarda uchraydigan shikastlanishlar.

Maqsad. Ushbu modul yakunida:

- mexanik, fizik yemirilish va defektlar haqida tushunchaga ega bo'ladi;
- yer osti qismining cho'kishi natijasida paydo bo'ladigan yoriqlarni aniqlaydi;
- poydevorlarning yemirilishiga ta'sir qiluvchi omillarni tahlil qiladi.

2 - modul – Devorlarda uchraydigan shikastlanishlar.

Maqsad. Ushbu modul yakunida:

devorlarda yoriqlarning paydo bo'lishi sabablarini biladi; devorlarning shikastlanishi va deformatsiyalanishiga olib keluvchi sabablarni umumlashtiradi; devordagi yoriqlarning tashqi ko'rinishi va xarakteriga qarab, ularning kelib chiqishi sababini aniqlaydi.

3 – modul – Tom yopma konstruksiyalarida uchraydigan shikastlanishlar.

Maqsad. Ushbu modul yakunida:

- tom qoplamasining ishonchliligi va umrboqiyiligini tahlil qiladi;
- chordoqli tom yopmalarining afzalligini biladi;
- yopma konstruksiyalaridagi defektlarni izohlab beradi.

4 - modul – Binolarga tabiiy va texnologik ta'sirlar.

Maqsad. Ushbu modul yakunida:

• tabiiy omillar ta'sirini biladi;

• havo muhitining ta'sirini tahlil qiladi;

• tajavvuzkor muhitning turkumlari va ularning metall va nometall ashyolarga bo'lgan ta'sirini tahlil qiladi.

5 - modul – Qurilish konstruksiyalarining namlanishi va undan himoyalaniş usullari.

Maqsad. Ushbu modul yakunida:

• qurilish konstruksiyalarini yemirilishiga olib boruvchi eng ko'p tarqalgan va sezilarli ta'sir qiluvchi omillar haqida biladi;

• havoning nisbiy namligi bo'yicha xonalarning turkumlari haqida gapirib beradi;

- to'siq konstruksiyalarda namlanishining turlari tahlil qiladi.

Modulli ta'lim texnologiyasi didaktikaning tizimlilik, onglilik, tushunarlilik kabi tamoyillariga asoslanadi. Modulli ta'limda bir modulni o'zlashtirmasdan, ikkinchi modulga o'tilmaydi. Bu esa o'zlashtirish samaradorligini yanada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Голиш Л.В., Файзуллаева Д.М. Педагогик технологияларни лойиҳалаштириш ва режалаштириш: Ўқув услубий қўлланма/ Инновацион таълим технологияси серияси. – Т.: “Иқтисодиёт” 2012.
2. Фарберман Б. Илғор педагогик технологиялар. - Т.: Фан. 2000.
3. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. Т., 2000.
4. Бозорбоев Н., Хушназаров Б. Қурилиш машиналари. Ўқув қўлланма. ТАҚИ, 2014 й.